STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 03276

DI LEYDN FUN EDIPUS

Mendl Elkin

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol
of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from
a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights
in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain
or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.
If you hold an active copyright to this work – or if you know who does –
please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מענדל עלקין

די ליידן פון עדיפוס

טרויער-שפּיל אין איין אַקט

(אויף דער טעמע פון סאָפאָקלעס)

פאַרלאַג „באָדן", נויאָרק

Copyright 1935
By
MENDL ELKIN

מ ע נ ד ל   ע ל ק י ן

די ליידן פון עדיפוס

א טרויער שפיל אין איין אקט
(אויף דער טעמע פון סאָפאָקלעס)

באַטייליקן זיך:

עדיפוס	בלינדער באַנדוריסט
יאָקאסטע	ערשטער אַלטער
קרעאָן	צווייטער אַלטער
טערעזיאס	ערשטע פרוי
פאסטוך	צווייטע פרוי
אָנזאָגער	יאָקאסטעס דינערס
פריסט	צוויי דינער
לייב־דינער	פאָלק
משוגענע	

(פאַר עדיפוסעס פאַלאַץ. א טונקלקייט פאַרהילט דעם פאַלאַץ. עס הערט זיך גלעקער געקלאַנג. דאָ און דאָרט באַווייזן זיך מענער און פרויען—טרויעריקע פיגורן. פון דידאַזיקע פיגורן טיילט זיך אויס איינער — דער בלינדער באנדוריסט. ער גייט צו די טרעפ פון פאַלאַץ און זעצט זיך אויף דער אונטערשטער טרעפ מיט זיין באַנדורע. פויזע.)

באנדוריסט:

פאַרהילט אין סודותדיקן נעפּל
פאַרעלנט שטייט עדיפוס'ס הויז.
קיין שטים, קיין קלאַנג, אַלץ טויט ארום . . .
ניט אזוי ז'געווען אמאָל,
ווען לאיאָס האָט רעגירט דאָס לאַנד.
ניט אזוי ז'געווען אויך דאַן,
ווען עדיפוס האָט'ס באַפרייט פון ספינקס.
פאַרשוואונדן אַלץ . . .
מע זאָגט: דאָס פאָלק קומט אום פון פעסט
און יאָמער טראָגט זיך איבער לאַנד . . .
ווי איז אונדז . . . ווי איז אונדז . . .
(ער הויבט אָן לאַנגזאַם זינגען און שפּילן)
אין קיטעראָנס וועלדער שפּאַלטן

האָט אַ הירט זיך אויפגעהאַלטען.
זיינע סטאַדעס שאָף און רינדער
געהיט האָט ער ווי קליינע קינדער.
פריילעך פלעגט זיין האָרן שאַלן
בײַ די ערשטע זונען־שטראַלן,
און אין טונקעלע פאַרנאַכטן,
פלעגט דער הירט זיך שטיל פאַרטראַכטן,
און מיט אויגן פול מיט זאָרגן
שטיין פלעגט ער ביז גרויען מאָרגן.
איינמאָל, אין אַ טאָג אַ טריבן
איז ער אויף אייביק שטיין געבליבן:
אַ שאָף ז'געגאַנגען אים פאַרלאָרן, —
איז פון הירט אַ שטיין געוואָרן . . .
(פון ליגנקס קומען אָן צוויי אַלטע גריכן)

ערשטער אַלטער:
קלאַנגען טראָגן זיך אַרום אין שטאָט —
קרעאָן איז שוין צוריקגעקומען.
וואָסער הילף ט'ער אונדז געבראַכט?
וואָס האָט פאָיבאָס אים געזאָגט?

צווייטער אַלטער:
פאַרלאָרן גייט דאָס קדמון פאָלק . . .
כ'האָב אַ פרוי אַן אַלטע היינט געזען,
זי איז געריררט פון זינען, לויפט אַרום
ווי אין אַ וואַלד, און שרייט און רופט
די קינדער אירע פון די קברים, —
פון מגפה אומגעקומען איצט . . .
עס שווידערט קוקנדיק אויף איר.
וואָס וועט זיין דער סוף מיט אונדז
(דערזעט דעם בלינדן באַנדוריסט)

וואָס זיצסטו, פריינט, דאָ אויף די שטיגן?
האָסט אַ שטים פון הויז פאַרנומען?
אָדער זינגסט אַליין צו שטומע ווענט?
עס וועלן קומען באַלד דער פריסט, דאָס פאָלק
רופן צו עדיפּוסן נאָך הילף, —
גיי אַוועק, זיי וועלן דיך צעטרעטן דאָ.
(באַנדוריסט אָפּ אין שרעק)

אַ בלינדער, נעבעך, אַ רחמנות.
ווער קאָן אים אָבער העלפן איצט? —

מיר זיינען אַלע בלינדע שאָף.

(זיי גייען און באַגעגענען צוויי פרויען)

ערשטע פרוי:

איר גייט אודאי פון עדיפּוס, —

וואָס האָט ער צו אייך גערעדט?

צווייטע פרוי:

האָט ער אונדז אַ טרייסט געשיקט?

די מגפה אָפּגעשטעלט?

ערשטער אַלטער:

ניין, עדיפּוס זיצט אין הויז

ער באַווייזט זיך ניט צום פאָלק.

עס קלייבט דאָס פאָלק זיך גיין צו אים

און פאָדערן זיין הילף.

(אָפּ)

ערשטע פרוי:

קום פון דאַנען, קום אַוועק,

דער פּאַלאַץ יאָגט נאָר אָן אַ שרעק.

קום אַוועק.

צווייטע פרוי:

קום גיכער, אָ, געטער הייליקע...

(ביידע אָפּ)

(עס לאָזן זיך הערן ווייטע שטימען אין באַגלייטונג פון גלאָקן קלאַנג. די שטימען קומען אַלץ נעענטער ביז עס דערהערן זיך דייטלעך קלאָרע אויסרופן:)

„זאָל עדיפּוס אונדז העלפן!

„זאָל ער אונדז פון פּעסט באַפרייען!

„לאָמיר גיין צו עדיפּוסן!

„צו עדיפּוסן! צו עדיפּוסן!“

פּריסט (פונדערווייטנס)

לאָמיר, קינדער, גיין צו אונדזער אויסדערוויילטן,

צו עדיפּוסן, דעם האַר.

זאָל ער אונדזער שטים דערהערן

און פון בייזער פּעסט אונדז שיצן.

לאָמיר צו אַפּאָלאָ בעטן

און צו הילף אים רופן.

קומט, קינדער!

(דער עולם קומט אָן אין באַגלייטונג פון גלאָקן קלאַנג, אַלע שטעלן זיך אויס קעגן פּאַלאַץ מיטן פּריסט בראש.

(דער פריסט לאָזט זיך אַראָפּ אויף די קני, דער עולם טוט אים נאָך און זיי זינגען אין כאָר זייער תפילה)

כ אָ ר :

גרויסער אפּאָלאָ, פאַרנעם דאָס געבעט,
שטרעק אויס אונדז מיט חסד דיין האַנט.
פאַרגיב אין דיין גרויסמוט אַ יעדן זיין חטא
שטעל אָפּ די מגפה אין לאַנד.
עס יאָגט אונדז דער אומגליק אין היים און אין פעלד,
עס פאַלן פון דאַרשט שאָף און רינד,
עס טראָגט זיך אַ יאָמער פון שטוב און געצעלט,
עס גוסס'ן מוטער און קינד.
אָ, גרויסער אַפּאָלאָ, מיר בעטן דיך, גאָט,
באַשיץ אונדז פון אומגליק און פּיין.
באַוויז אונדז דיין חסד, באַוויז דיין גענאָד, —
געהייליקט דיין נאָמען זאָל זיין!

(ווען דאָס געבעט ענדיקט זיך, באַווייזט זיך עדיפוס פאַרן פּאַלאַץ־טיר. דער עולם שטעלט זיך אויף און זינגט אים אַ לויב געזאַנג.)

א לויב צו דיר פון פאָלק און לאַנד,
געבענטשט זאָל זיין דיין פאָטער האַנט!
מיט ברכות קומען מיר צו דיר:
געבענטשט זאָל זיין דיין שוועל און טיר!

(עדיפוס שטעלט אָפּ דאָס געזאַנג. אַלע צעשפּרייטן זיך איבער די טרעפּ).

עדיפוס :

אָ, קינדער, זאָגט:
וואָס האָט איר זיך פאַרזאַמלט אויפן פּלאַץ דאָ,
מיט קעפּ געבויגענע, בײַ מיין הויז?
איך וויים: ס'איז פול די שטאָט
מיט ווי געשריי און מיט געוויין.
האָט דאָס אייך איצט געבראַכט אַהער?
זאָג מיר, פריסט, און זאָג מיר קלאָר:
איז דער אומגליק טאַקע גרויס,
אָדער ס'פאָלק איז בלויז אין שרעק?

פריסט :

אָ, עדיפוס, הערשער מעכטיקער!
צי ווייסטו דען נישט אַלץ אַליין?
ווייסטו דען נישט וואָסער בראָך

עס האָט אונדז היינט געבראַכט אַהער?
דו ווייסט אַליין ווי שטאַרק
עס איז פאַרשפּרייט די פּעסט,
ווי אַלץ קומט אום, — דו ווייסט עס וואויל.
נון, קומען מיר אַצינד צו דיר
און בעטן הילף.
דען זיכער זיינען מיר,
אַז אויך נאָך איצט
ביסטו דער זעלבער, ווי געווען אַמאָל,
ווען באַפרייט האָסטו די שטאָט
פון גרויסן אומגליק — פון דעם ספינקס,
און האָסט געראַטעוועט דאָס לאַנד!

עדיפּוס:
אָ, קינדער אָרימע! גוט באַקאַנט איז מיר די זאָרג,
וואָס האָט געבראַכט אייך היינט אַהער,
צו די שטיגן פון מיין הויז.
איך ווייס, אַז אַלע ליידט איר שטאַרק.
אָבער . . .
ווי גרויס עס זאָל ניט זיין די לייד בא אייך
— לייד איך נאָך מער, ווייל איר
ליידט יעדערער פאַר זיך,
און איך זוך הילף פאַר אַלעמען, —
פאַר זיך, פאַר אייך, פאַר גאָר דער שטאָט.
כ'האָב נעכט אָן שלאָף שוין פיל פאַרבראַכט
טראַכטנדיק אַלץ, וואָס צו טאָן.
און דאָס איינציקע, צו וואָס כ'האָב זיך דערטראַכט
האָב איך געטאָן שוין לאַנג: איך האָב געשיקט
קרעאָן, מיין העלד, צו פאַיבאָסן, אין דעלפאַי לאַנד
נאָכצופרעגן זיך בא אים
ווי אַזוי צו ראַטעווען די שטאָט.
ער זאַמט זיך אָבער זייער לאַנג
און דאָס פילט אָן מיין האַרץ מיט זאָרג.
נאָר ווי באַלד ער קומט צוריק, —
טו איך אַלץ, וואָס פאַיבאָס הייסט.

פּריסט:
איך האָב ערשט געהערט אין שטאָט אַ קלאַנג,
אַז קרעאָן האָט זיך שוין אומגעקערט
און ס'זעט אויס אַז אויך מיט פרייד, —

ער גייט באַקראַנצט מיט לאָרבער צווייג.

עדיפּוס:

הלואי זאָל אמת זיין
דיין גוטע בשורה, פּריסט!
(עס קומט אריין קרעאָן)
געבענטשט זאָל זיין דיין טראָט
בּאַ דיין אָנקומען, קרעאָן!
זאָג: וואָסער טרייסט האָסטו געבראַכט?
וואָס האָט פאָיבאָס דיר געזאָגט?

קרעאָן:

ווילסטו אויסהערן מיין וואָרט
אין קעגנוואַרט פון זיי, —
איז גוט, איך קאָן דאָס טאָן,
אָבער בעסער וואָלט געווען
אריינצוגיין אין הויז.

עדיפּוס:

פאַר אַלעמען דערצייל,
ווייל מיין גאַנצע זאָרג איז איצט
בלויז נאָר וועגן זיי, —
איך קימער נישט פאַר זיך.

קרעאָן:

טאָ הער זשע צו מיט קאָפּ,
וואָס פאָיבאָס האָט געזאָגט!
ער הייסט אַראָפּוואַשן דעם פלעק,
וואָס בלוטיקט איבער אונדז פון לאַנג
און ריין מאַכן דאָס לאַנד פון זינד.

עדיפּוס:

וואָס איז דאָס פאַרא זינד?

קרעאָן:

די זינד איז גרויס, די זינד איז מאָרד!
און פאַר יענעם מאָרד ווערט געשטראָפט די שטאָט.

עדיפּוס:

און איבער וועמען איז באַגאַנגען יענער מאָרד,
וואָס בלוטיקט עד היום נאָך איבער אונדז?

קרעאָן:

אַ קעניג האָבן מיר געהאַט אין לאַנד,
אַ פירער מיטן נאָמען לאַיאָס.

עדיפוס:

איך האָב אים קיינמאָל ניט געזען,
כ'האָב אָבער געהערט פון אים א סך.

קרעאָן:

1 עס הייסט בפירוש אונדז דער גאָט
3 ווער דאָס זאָל ניט זיין.
2 באַשטראָפן שטריינג די מערדער.

עדיפוס:

איז מעגלעך צו געפינען זיי נאָך איצט?
איז דאָ פון זיי א שפור? וואו זיינען זיי?

קרעאָן:

פאַיבאָס זאָגט, — בא אונדז אין לאַנד, —
און דער וואָס זוכט — געפינט...

עדיפוס:

וואו ט'מען לאַיאָסן געטויט?
אין זיין היים? ערגעץ וואו אין פעלד?
אָדער אפשר אין דער פרעמד?

קרעאָן:

ער האָט זיך גיין געלאָזט אין וועג,
צום גאָט,
און האָט זיך נישט צוריקגעקערט.

עדיפוס:

זיינען די באַגלייטער זיינע אַלע טויט?
האָט אפשר ווער פון דורכגייער
צומאָל באַמערקט עטוואָס אזוינס
וואָס קאָן אונדז אויפקלערן דעם מאָרד?

קרעאָן:

ס'זעט אויס, אז אַלע זיינען טויט.
בלויז איינער איז געבליבן גאַנץ.
ער ט'זיך אומגעקערט אהיים,
און דערציילט נאָר איינס.

עדיפוס:

וואָס דערציילט דער מענטש?
מיר דאַרפן וויסן אַלץ.
אָפטמאָל קאָן א קלייניקייט
אויך אויפקלערן א סך.

קרעאָן:

מערדער, זאָגט ער, זיינען אָנגעפאַלן

און דערמאָרדעט לאיאָסן, —
ניט קיין איינער, נאָר א סך.

עדיפּוס:

צי האָט צומאָל נישט אין דעם מאָרד
געשפּילט א ראָל דער קלאַנג פון געלט?
צי איז די שרעקלעכע געהיימעניש
פון שוחד ניט באַווירקט אמאָל?

קרעאָן:

מען האָט א צייט געמיינט אזוי,
געווען א חשד אזא צוערשט.

עדיפּוס:

וואָס האָט אייך דאַמאָלס דען געשטערט
אויפצודעקן דעם פאַרברעך?
וואָס איז אייך געווען אין וועג,
די פּרטים אויסגעפינען באַלד,
פון דעם שוידערלעכן מאָרד,
און די מערדער בייזע דאָן,
גלייך בעשטראָפן אויפן אָרט?!

קרעאָן:

א שווערע צייט איז דאַן געווען:
די ספינקס האָט חורבן אונדז געבראַכט,
און אין אומגליק האָבן מיר
פאַרגעסן טאָן, וואָס מעגלעך איז.

עדיפּוס: (טראַכט א ווײַלע)

נו, אויב אזוי, מוז איך אָנהויבן פונסניי!
איך מוז אויסגעפינען באַלד
די פּרטים פון דעם מאָרד.
און ווער דער מערדער זאָל נישט זיין, —
ער וועט באַקומען שווין זיין שטראָף!
עס איז מיין ווילן און מיין פליכט
זיך אָנצונעמען פאַר מיין פאָלק.
מוטיק וועל איך טאָן מיין פליכט
און אומגליק אויסראָטן פון לאַנד.
שטייט אויף, איר אַלע פון די שטיגן
און זאָל עמיצער פאַרזאַמלען
דאָס גאַנצע קדמון פאָלק אהער.

פריסט:

איך וואָלט מיין האר גע'עצה'ט דיר
דעם נביא ברייננגען; ברייננג אים גלייך אהער
און פרעג בא אים זיין וואָרט.

עדיפּוס:

גרייט בין איך צו טאָן אַלצדינג,
וואָס די געטער הייסן טאָן, —
אַלץ איינס, צי דאָס וועט ברייננגען גליק פאַר אונדז,
צי אפשר אומגליק, אונטערגאַנג . . .
זאָל טערעזיאַס דער נביא
אַריבערקומען גלייך צו אונדז.
שיקט און ברייננגט מיר אים אַהער.

פריסט:

שטייט אויף, איר קינדער, פון די טרעפּן
און מיט האָפענונג אין הארצן לאָמיר גיין,
דען גאָט'ס באַשייד ט'געבראַכט קרעאָן
און עדיפּוס, ווי אַמאָל,
זאָגט אונדז צו זיין שוץ.

(אַלע שטעלן זיך אויף און זינגען.)

„אַ לויב צו דיר פון פאָלק און לאַנד,
„געבענטשט זאָל זיין דיין פאָטער האַנט!
„מיט ברכות קומען מיר צו דיר
„געבענטשט זאָל זיין דיין שוועל און טיר" . . .

(גייען אָפּ מיטן פריסט בראש. קרעאָן וויל אויך גיין.)

עדיפּוס:

דו, קרעאָן, בלייב דאָ. וואַרט אויף אַ ווייַלע
ביז טערעזיאַס וועט קומען
און וועט זאָגן אונדז זיין וואָרט.

קרעאָן:

דאַרפסטו מיך צו דעם דען האָבן,
מיין באַפוילער און מיין האַר?
כ'בין דיר שטענדיק גרייט צו דינען
און צו פאָלגן, וואָס דו הייסט.

עדיפּוס:

איך וויל דיין טריישאַפט איצט באַנוצן
און אויך הערן דיין קלוג וואָרט.
דו ביסט מיר זיכער איבערגעבן, ניט אזוי?

(קרעאָן שווייגט.)

דו שווייגסט, קרעאָן?
דו ווילסט ניט זאָגן מיר קיין וואָרט?
ווי דאַרף איך איצטער דאָס פאַרשטיין, —
איצטער, אין דער בייזער, שווערער שעה?
(קרעאָן שווייגט. טערעזיאַס קומט אָן.)
איך האָב געשיקט נאָך דיר, טערעזיאַס
דו זאָלסט אַ געהיימעניש אַנטפּלעקן:
ווער זיינען די מערדער בייזע
פון דעם קעניג לאַיאָס?

טערעזיאַס:
איך קאָן עס דיר, מיין האַר, ניט זאָגן.

עדיפּוס:
דו ווייסט און ווילסט נישט זאָגן? פאַר וואָס?
ווילסט נישט זאָגן אפילו דאַן, ווען איך באַפויל?
ווען דיין וואָרט קאָן ראַטעווען דאָס פאָלק?
ווייסטו, אַלטער, וואָס דו טוסט? דו ווייסט,
ווי גרויס ער ווערט דיין שולד פאַר מיר און פאָלק?

טערעזיאַס:
איך וויל נישט ריידן מער צו דיר, מיין גרויסער האַר.

עדיפּוס (אויפגעבראַכט):
ווי וואַגסטו עס? וואָס מיינען דיינע רייד?
עס וואָרט אַ שטראָף אַ שטרייגנגע דיך
פאַר מורד זיין אין פאָלק!
עס האַנדלט איצטער זיך וועגן גורל פונם פאָלק!

טערעזיאַס:
דו צווינגסט מיך זאָגן, וואָס איך וויל ניט, — גוט,
וועל איך עס זאָגן, — זאָל דאָס פאָלק אומזיסט ניט ליידן.
— דער מערדער פון לאַיאָסן ביסטו אליין, מיין האַר!
דו ביסט דער מערדער פון דיין פאָטער לאַיאָס . . .
(דריקנדיקע פויזע)

עדיפּוס:
קאָנסטו איצטער אויך, קרעאָן, נאָך שווייגן,
ווען כ'בין אַזוי באַליידיקט טיף?
(קרעאָן שווייגט)
אָ, איך פאַרשטיי שוין איצטער אַלץ:
צוזאַמען מיטן אַלטן האָסטו קעגן מיר
איין האַנט געמאַכט, — פּטור ווערנדיק פון מיר
ווילסטו דער פירער ווערן... נביא אַלטער,

שנעל פארשווינד פון מײנע אויגן!
(טערעזיאס אָפּ)
און מיט דיר, קרעאָן,
װעל איך איצטער האנדלען אנדערש . . .
זאָג, מײן העלד און מײן פארדעטער,
װער האָט אנגערעדט דײן הארץ
צו א נידערטרעכטיקײט אזא?
מײנסטו דען, אז איך װעל שװײגן?
אז כ'װעל עס דורכלאָזן אזױ?
א שטראָף א שװערע װעסטו קריגן
פאר פארראַטן מיך און פאָלק!
קרעאָן:
ס'איז אומזיסט דײן כעס, האר, און דײן חשד
איז ניט באגרינדעט און איז פאַלש . . .
עדיפּוס:
פאַלש? איך זאָג פאַלש?!
פארשטײסטו דען ניט, װאָס דו רעדסט?
קרעאָן:
כעס זיך נישט אומזיסט, מײן האר, איך בין דײן קנעכט
דו װײסט עס װאױל.
איך בין איבערגעבן דיר מיט ליב און זעל.
דו מאכסט א בלבול בלויז אויף מיר,
דאָס טוט מיר װײ, דאָס פארשאפט מיר לײד.
(אויפגערעגט)
איך בין אומשולדיק פאר דיר.
איך װיל אזוינס נישט הערן מער —
אפילו פון דעם קעניגס מויל!
איך װיל נישט דולדן מער אזוינס . . .
עדיפּוס (מיט כעס):
דו װילסט נישט דולדן מער? װער ביסטו דען
װען איך באפויל? איך זאָרג מיך בלויז
פאר גליק פון פאָלק און דו פארראַטסט דײן פאָלק
און מיך! באגרײפסטו דאָס?
קרעאָן:
מײן האר, הער אוים . . .
(פלוצלונג רײסט זיך ארײן די משוגענע, זינגענדיק)
משוגענע:
או, א — או,

וואו זייט איר קינדערלעך, אוואו ?!
וואו ז'מיין זונעלע דער שיינער,
מיין איינציקער און איינער?
און די אייניקעלעך מיינע ליגן אויסגעצויגן
אין דער שוואַרצער ערד מיט פאַרמאַכטע אויגן.
און עס קראַכט דער הימל, און די שטערן פאַלן
און עס ברענען טייכן. ריזן־פעלזן קנאַלן...
און מיין יונגע טאָכטער טראָגן אום די ווינטן,
איך קאָן זי ניט דעריאָגן, כ'שלעפּ זיך אַלץ פון הינטן.
זי גייט שוין צו דער חופּה אין ווייס געקליידט איינגאַנצן . . .
טאָכטערל געטרייע, לאָמיר ביידע טאַנצן!...
א—או, א—או, א—או
וואו זייט איר קינדערלעך אוואו ?!...

(עס פאַלט אַ שטאַרקער אַקאָרד פון אַ טויטן־טאַנץ און די משוגענע לאָזט זיך אין אַ ווילדן טאַנץ. דער טאַנץ דויערט אַ פּאָר מינוט און די משוגענע פאַרשווינדט מיטן טאַנץ. עדיפּוס שטייט די גאַנצע צייט צוטומלט און פאַרגאַפט. קרעאָן קוקט צו פאַרוואונדערט און מיט צער. יאָקאַסטע שטויסט זיך צונויף באַם אריינגיין מיט דער משוגענער. קוקט זי נאָך. קומט אריין.)

יאָקאַסטע:
ווער איז די שוידערלעכע פרוי?
און וואָסט קומט אזוינס דאָ קעניג, פאַר?
דו ביסט פאַרצאָרנט און פאַרווירט.
זאָג מיר, קעניג,
וואָס איז די סיבה פון דיין כעס?

עדיפּוס: (קומענדיק צו זיך)
דיר, יאָקאַסטע, וועל איך זאָגן,
ווייל איך טרוי דיר מער ווי זיי.
— אויפגערעגט האָט מיין געמיט
אַ נידערטרעכטיקער פאַרראַט . . .

יאָקאַסטע:
פאַרראַט!?
און ווער איז דעם פאַרראַט באַגאַנגען?

עדיפּוס:
דער ברודער דיינער, דיין קרעאָן.

יאָקאסטע:

קרעאָן? . . .

עדיפּוס:

יאָ, קרעאָן!

(קרעאָן אומצופרידן אָפּ. יאָקאסטע קוקט אים נאָך.)

יאָקאסטע:

קאָנסטו די באַשולדיקונג דערווייזן?

אין וואָס באַשטייט דען זיין פאַרראַט?

עדיפּוס:

ער זאָגט, אַז איבער לאַיאָסן דעם מאָרד

האָב איך אויסגעפירט אַליין,

און איך בין דאָס דער שולדיקער

אין לאַיאָסעס שוידערלעכן טויט.

יאָקאסטע:

פון וואַנען ט'ער זיך דאָס דערוואוסט? —

עס האָט אים עמיצער געזאָגט?

עדיפּוס:

דעם בלינדן נביא האָט מען מיר געשיקט,

עס רעדט קרעאָן מיט פרעמדן מויל...

יאָקאסטע:

טאָ נעם זשע זיך נישט דאָס צום האַרץ

און הער מיך בעסער אוים מיט קאָפּ.

איך וויל עס זאָל דיר זיין באַוואוסט,

אַז פון זעער־קונסט אַ שטערבלעכער

האָט קיינמאָל נישט געוואוסט.

זעאונג גייסט, נבואה גייסט

קומט צו מענטשן זעלטן ווען, —

איך האָב באַווײַזן פיל צו דעם.

אָט הער זיך צו:

לאַיאָס האָט אַ שפּראָך אַמאָל

אַ שרעקלעכן געהערט,

אַז אומקומען וועט ער

פון דער האַנט פון זיינס אַ קינד,

פון אַ זון,

וואָס געבוירן וועט זיין ווייב.

אָבער, לויט די מעשה ווערט דערציילט,

איז לאַיאָס אומגעקומען גאָר

פון בייזע מערדער
ערגעץ אויף אַ ווייטן וועג.
און דאָס קינד, מיט הענט פאַרשמידטע,
האָט דער פאָטער אויפן דריטן טאָג
נאָכן קינדס געבורט
דורך פרעמדע הענט
פאַרוואָרפן אין די בערג.
די געטער האָבן נישט דערלאָזט,
אַז אויפן פאָטער זאָל דער זון
הויבן וועגן זיין האַנט.
זעסטו, וואָסער ווערט עס האָט
די זעער׳ס ריידערייַ ?!
גלויב נישט מער אין זיי.

עדיפּוס:

אָ, ווי געבראָכן ווערט מיין האַרץ
און פאַרווירט פון דיינע רייד!

(יאָקאַסטע קוקט אים אָן מיט חידוש)

דו האָסט, עס דוכט זיך מיר, געזאָגט,
אַז לאַיאָס איז געטויט
אויף אַ ווייטן וועג?

יאָקאַסטע:

אַזוי דערציילן לייט.

עדיפּוס:

וואו געפינט זיך יענער אָרט,
וואו באַגאַנגען איז דער מאָרד?

יאָקאַסטע:

פאָקידע הייסט דאָס לאַנד,
פון דאַנען איז עס ווייט,
דאָרט קומען וועגן זיך צונויף
פון דאַוליא און דעלפאַי.

עדיפּוס:

וויפל צייט איז שוין אַוועק
זינט דער אומגליק איז געשען?

יאָקאַסטע:

מיר האָבן זיך פון דעם דערוואוּסט
קורץ פאַר דעם ווי דו ביסט דאָ
געוואָרן הערשער אויסדערוויילט.

עדיפוס:

זאָג מיר ליבע יאָקאסטע,
ווי האָט לאַיאָס אויסגעזען
און ווי אַלט איז ער געווען?

יאָקאסטע:

ער האָט אין אויסזעען געהאַט
פיל ענלעכקייט צו דיר
און ער איז געווען גאַנץ יונג, —
זיין קערפּער־בויגיק, שלאַנק,
בלויז וואו ניט וואו אַ גרויע האָר.

עדיפוס:

ווייי מיר וויי! מיר דוכט, איך האָב אליין
געבראַכט אַ קללה אויף מיין קאָפּ,
איך האָב פאַרשאָלטן זיך אַליין . . .
עס האָט טערעזיאַס, מיר דוכט,
פאַרשטאַנען גוט, וואָס דאָ קומט פאָר . . .
דאָס אַלץ וועט ווערן פאַר מיר קלאָר,
ווען דערוויסן וועל איך זיך נאָך איינס.
זאָג מיר יאקאסטע:
איז לאַיאָס דאַן אַוועק אין וועג אליין
צי עמיץ איז מיט אים געווען?
האָבן מענטשן אים באַגלייט?

יאָקאסטע:

פינף באַגלייטער ט'ער געהאַט,
צווישן זיי אַן אויסרופער;
און אַ וואָגן בלויז פאַר זיך.

עדיפוס:

אָ, וויי צו מיין פאַרשאָלטן קאָפּ! —
עס ווערט מיר איצטער אַלעס קלאָר . . .
אָ, וויי מיר, וויי!
דערצייל מיר אָבער, ווי אזוי
איר האָט פון אומגליק זיך דערוואוסט?
ווער האָט אייך דאָס אַלץ דערציילט?

יאָקאסטע:

אַ קנעכט, וואָס איז פון דאָרטן
מיטן לעבן קוים אַוועק, —
ער'ט לאַנג געוואַנדערט אין די בערג

און דערשלעפּט זיך קוים צוריק,
ער האָט אַלץ דאָס אונדז דערציילט.

עדיפּוס:

וואו געפינט זיך איצט דער קנעכט? —
איז ער ערגעץ דאָ אין שטאָט?

יאָקאסטע:

ניין. נאָך זיין אָנקומען צוריק,
ווען ער האָט באַמערקט, אַז דו
באַזיצסט דעם טראָן,
אַז דו פאַרנעמסט שוין לאַיאָס'ס אָרט,
איז ער געפאַלן צו די פיס
און האָט היים געבעטן מיך,
אַז איך זאָל דערלויבן אים
אוועקצוגיין פון שטאָט. —
ער וויל ליבער אין אַ דאָרף,
אָדער ערגעץ אין די בערג
פּיטערן די שאָף,
נאָר ניט אָנקוקן די שטאָט.
איך האָב אים דאָס דערלויבט.
איך וואונדער אָבער מיך:
וואָס גייט דיר אָן אַזוי דער קנעכט?

עדיפּוס:

איך וואָלט אים וועלן זען,
איז מעגלעך ברייננגען אים אהער?

יאָקאסטע:

אַלץ איז מעגלעך.
נאָר צו וואָס באַדאַרפסטו דאָס?

עדיפּוס:

איך מוז אים זען טאַקע באַלד, —
ער וועט מיין גורל מאַכן קלאָר . . .

יאָקאסטע:

גלייך מיין האַר.

(זי פּאַטשט מיט די הענט. עס קומט אריין אַ דינערין.)

היים מע זאָל דעם אַלטן פּאַסטוך
שיקן ברייננגען שנעל אהער.

(דינערין פאַרנויגט זיך; אָפּ)

און איצט, עדיפּוס, וויל איך בעטן,

זאָלסט פאַר מיר דיין האַרץ אַנטפּלעקן, —
איך גלויב, — איך האָב עס אויך פאַרדינט.

עדיפּוס:

זיכער האָסטו עס פאַרדינט, מיין פריינט.
ווער נאָך ווי דו איז ווערט צו וויסן
אַלץ, וואָס עס באַדריקט מיין האַרץ?!
טאָ, הער זשע, יאָקאַסטע, צו:
מיין פאָטער איז געוועזן
פּאָליבאָס פון קאָרינט;
די דאָריאַנערין מעראָפּע
מיין מוטער איז געווען.
אַלע איינוואוינער פון שטאָט
האָבן מיך געשעצט, געערט;
אַלס איינער פון די ערשטע
האָב איך דאָרט גע׳שם׳ט,
ביז עס האָט אַמאָל פּאַסירט:
אַ גאַסן־יונג אַ שיכורער
האָט אַ שמיץ געטאָן אין פּנים מיר,
אַז כ׳בין ניט פּאָליבאָסעס אַ קינד.
עס האָט אין האַרצן מיר פאַרקלעמט
פון אויפרעגונג און שאַנד.
איך האָב אָבער דעם ווייטאָק
ווי עס איז פאַרשטיקט
און בין אַוועק צום פאָטער בעטן
ער זאָל מיר דערקלערן
וואָס עס מיינט דאָס בייזע וואָרט.
ער האָט, נאַטירלעך, אַלץ געלייקנט
און די ליגנעריי פאַרדאַמט.
איך האָב אַביסל זיך באַרואיקט,
אָבער אויף אַ קורצע צייט.
געדאַנקען שווערע האָבן מיך געמאַטערט.
כ׳האָב ליידן מער שוין ניט געקאָנט.
האָב איך זיך איינמאָל אין דער שטיל
אַרויסגע׳גנב׳עט פון דעם פאָטערס הויז
און געלאָזט צו פּאָיבאָסן זיך גיין,
צו פרעגן זיין באַשייד.
קיין תשובה אויף מיין פראַגע

האָט פּאָיבאָס ניט געגעבן,
נאָר ער האָט געלאָזט מיך הערן
בשורות אַנדערע, וואָס שפּרייטן שרעק
און גרויל אין האַרץ . . .
ער האָט געזאָגט, אַז איך וועל זיין
דער מערדער פון מיין פאָטער . . .
דערהערט אַזוינע רייד,
האָב איך פאַרלאָזט קאָרינטאַס לאַנד
און זיך אַנגעמערקט אַ וועג
אַזאַ, אַוואו דער בייזער שפּראָך
זאָל נישט מקוים ווערן.
געוואַנדערט האָב איך לאַנג
ביז איך בין געקומען
אָט צו יענעם אָרט,
וואו לאַיאָס, ווי דו זאָגסט,
געפונען האָט זיין טויט.
גראַד אויף יענעם אָרט
האָב איך געהאַט אַ קאַמף
מיט דורכפאָרער אַ פּאָר, —
איינער אַ העראָלד,
נאָך גאָר אַ יונגער מאַן,
דער צווייטער — עלטער איז געווען.
און ביידע האָבן זיי געוואָלט
מיט גוואַלד פאַרטרייבן מיך פון וועג.
איז אַנטשטאַנען דאַן אַ קאַמף,
אין וועלכן כ׳האָב געטויט
דעם עלטערן, און דעם אַנדערן נאָך אים.
אָ, יאָקאַסטע!
אויב צווישן לאַיאָסן און יענעם מאַן
אַ וועלכע שייכות איז פאַראַן, —
ווען קען פאַרגלייכן זיך אין אומגליק
דאַן מיט מיר?! אָ, געטער הייליקע!
וואָס האָט איר פון מיר געוואָלט?
פאַר וואָס בין איך אַזוי באַשטראָפט?
עס וועט קיין מענטש מיך לאָזן מער
אַריינצוקומען אין זיין הויז,
און באַגלייטן וועט מיך יעדער
מיט בייז געלעכטער און מיט שפּאָט . . .

און אָט די בייזע, וויסטע קללה
האָב איך אויף זיך אַליין געבראַכט . . .
אָ, געטער גוטע!
זאָל איך בעסער נישט דערלעבן
יענעם פירכטערלעכן טאָג!
פאַרשוואונדן זאָל איך בעסער ווערן
אין אַ פינצטערניש פון תהום,
איידער מיין פאַרשאָלטן קאָפּ
זאָל באַדעקט ווערן מיט שאַנד! . . .
(אָפּ טרויעריק אין פּאַלאַץ)

יאָקאסטע:
ווי אויפגערעגט עדיפּוס איז!
צווייפל האָט באַהערשט זיין האַרץ, —
ער פילט דעם אומגליק שוין.
וואָס זאָל איך טאָן פאַר אים
צו לינדערן זיין צער?
מע דאַרף אַ קרבן צו די געטער ברייננגען
און אַ הייליק טאַנץ זיי טאַנצן,
מיט געזאַנג זיי בעטן רעטונג
פאַר עדיפּוסן און פאָלק.
(פאַטשט מיט די הענט. עס קומט אַריין אַ דינערין)
היים די מיידלעך
צוזאַמענקומען זיך אַהער
מיט איילבערט צווייגן
און מיט בשמים
פאַר צעאוס גרויסן אַ געבעט.

(מיידל אָפּ. באַלד קומען אַריין זעקס מיידלעך מיט אייל־בערט צווייגן און מיט קרוגן אויף די קעפּ. יאָקאסטע קניט פאַר דער סטאַטוע פון צעאוס. די מיידלעך טוען איר נאָך. יאָקאסטע הויבט אָן איר געבעט. כאָר פון די אַריינגעקומענע מיידלעך העלפט איר, אין פאָרם פון אַקאָמפּאַנימענט.)

אָ, צעאוס מעכטיקער, אָ, גאָט, מיין גאָט!
ווען כ׳וואָלט עפּענען געקאָנט מיין האַרץ,
אַז באַרג און טאָל זאָל זען מיין פּיין!
ווען כ׳וואָלט יאָמערן געקאָנט אַזוי,
אַז יעדער ווייטאָק זאָל פאַרגיין, —

אַ, ווי גרויס ס'וואָלט זיין מיין גליק.
איך קום אָבער צו דיר, מיין גאָט,
מיט שטיל געוויין.
—דאָס איז אַלץ, וואָס איך פאַרמאָג.
אַ, צעאוס מעכטיקער!
זיך קני פאַר דיר און בעט:
דערבאַרעם זיך, שטיל איין
עדיפּוסעס געמיט,
ניט נעם פון אים זיין שטאָלץ און מוט, —
דאָס קדמון פאָלק באַדאַרף זיין האַנט,
זיין קלוגן קאָפּ און פאָטער האַרץ.
איך קני פאַר דיר און בעט דיך היים:
ניט שטער דעם פרידן פון מיין הויז,
ניט וועק קיין וויטאָקן פאַרגעסענע
און ברייננג ניט אום מיט אים אויך מיך.
פאַרנעם, אָ גאָט, מיין שטיל געוויין,
און שיק דיין פאָטערלעכע הילף! . . ."

(זי הויבט זיך אויף פונם קניען. די מיידלעך טוען נאָך. עס הויבט זיך אָן אַ צערעמאָניאַלער טאַנץ, אין וועלכן אַלע באַטייליקן זיך צוערשט; צום סוף טאַנצט יאָקאַסטע אליין און די מיידלעך באַגלייטן איר טאַנץ בלויז מיט באַוועגונגען, בילדנדיק געוויסע גרופּעס. צום שלוס פאַלט יאָקאַסטע צו צו דער ערד פון גרויס עקסטאַז. אין דעם מאָמענט קומט אריין קרעאָן. ער קוקט אַ ווײַלע און דערנענטערט זיך.)

קרעאָן:

א פרעמדער איז צו אונדז געקומען,
אַן אָנזאָגער, —
דערלויב צו קומען אים אהער.

יאָקאַסטע: (הויבט זיך אויף צעטומלט פון עקסטאַטישן טאַנץ)
זאָל ער קומען.

(קרעאָן אָפּ. די מיידלעך שטעלן זיך אָן אַ זייט. יאָקאַסטע שטייט אין דערוואַרטונג. קרעאָן קומט מיטן אָנזאָגער.)

פון וואַנען קומסטו, מענטש,
און וואָסער בשורה ברייגנסטו אונדז?

אָנזאָגער:

איך בין אַ שליח פון קאָרינט.

איך האָב אַ בשורה אייך געבראַכט
אַ טרויעריקע:
דער פֿאָטער פֿון עדיפּוס,
פּאָליבאָס דער גרויסער
לעבט שוין נישט מער,
און עדיפּוס זיין זון
איז פֿון פֿאָלק דערקלערט
אַלס פֿירער פֿון דעם לאַנד.
מיין בשורה איז אַ טרויעריקע,
אָבער אויך אַ פֿריילעכע דערביי, —
אויפֿן פֿירער וואַרט דאָס פֿאָלק.

יאָקאַסטע:
גיי, קרעאָן, וואו דו באַדאַרפֿסט.
און איר, מיידלעך, רופֿט אַהער
עדיפּוסן דעם האַר.
(מיידלעך אָפּ)
ביסט זיכער מיד דאָך פֿונם וועג, —
טאָ זיץ און רו זיך אָפּ,
באַלד קומט דער האַר עדיפּוס אָן.

אַנזאָגער:
איך דאַנק דיר הארציק פֿאַר דיין זאָרג
איבער מיר, דעם אַלטן מאַן.
איך וועל דאָך ליבערשט שטיין,
ווייל אומבאַקוועם איז זיצן מיר
פֿאַר אַ האַרינטע ווי דו.
(עדיפּוס קומט אַריין)

עדיפּוס:
צו וואָס האָסטו, יאָקאַסטע, זאָג,
פֿון פּאַלאַץ מיר אַהער פֿאַרלאַנגט?

יאָקאַסטע:
הער אויס די רייד פֿון מאַן, —
אַ שליח איז ער פֿון קאָרינט,
הער אים אויס, וועסטו פֿאַרשטיין
ווי די זעער־רייד איז פֿאַלש.

עדיפּוס: (צעטומלט)
וואָס וויל פֿון מיר דער מאַן?
וואָס וויל ער זאָגן מיר?

יאָקאסטע:

ער ברענגט אַ בשורה אונדז פון ווייט,
אַז דיין פאָטער לעבט נישט מער,
אַז פּאָליבאָס איז שוין טויט.

עדיפּוס: (דערפרייט און מונטער פון דער בשורה)

וואָס רעדסטו, אַלטער, דאָ אַזוינס?
דו האָסט עס אויסגעטראַכט, צי וואָס?

אַנזאָגער:

ניין, מיין האַר, איך טראַכט נישט אויס . . .
אויב ס'איז מיר באַשערט צו זיין
דער אַנזאָגער, טאָ וויס: —
פּאָליבאָס איז פון אונדז אַוועק.

עדיפּוס:

(אין דער זעלבער אויפגערייצטער, באַהאַלטן־פריידיקער
שטימונג, אָבער שטיל, הכנעה־דיק)

איך זע, יאָקאסטע, דו ביסט גערעכט:
עס האָט קיין האפט דעם זעערס רייד,
דען ער האָט מיר פאַראויסגעזאָגט,
אַז כ'וועל מיין פאָטערס מערדער זיין,
און געשטאָרבן איז ער, ווי דו זעסט,
באַ זיך אין הויז, אין אייגן בעט,
ווייט פון מיר, זיין איינציק קינד,
און כ'האָב קיין וואָפן אָנגעקוקט.

יאָקאסטע:

כ'האָב ניט איינמאָל שוין דאָס דיר געזאָגט, —
דו גלויבסט מיר נישט, ביסט איינגעשפּאַרט.

עדיפּוס:

(באַהאַלט שעמעוודיק זיין וואַקסנדיקע פריידיקע שטימונג)

עס לעבט מיין פאָטער שוין נישט מער,
דאָס טייערסטע איז פון מיר אַוועק
און ס'ווערט מיין האַרץ פאַרווירט פון צער.

אַנזאָגער:

דיין צער, מיין האַר, איז גאָר אומזיסט.

עדיפּוס:

פאַר וואָס?

אַנזאָגער:

ווייל קיין פאַרוואַנדשאַפט איז נישטאָ

צווישן פּאַליבאַס און דיר . . .

עדיפּוס:

וואָס? כ'בין נישט פּאַליבאַסעס א זון?

וואָס פּלוידערסטו, דו אַלטער מאַן?

אַנזאַגער:

אזוי ווי מיר ביסטו א זון...

פון פרעמדע הענט

פּאַליבאַס האָט באַקומען דיך.

עדיפּוס:

פון וועמעס?

אַנזאַגער:

פון מיינע . . .

עדיפּוס:

און וואו האָסטו גענומען מיך, —

גע'גנב'עט ערגעץ פון א הויז?

געפונען ערגעץ אויף א וועג?

אַנזאַגער:

אין קיטעראָנס וועלדער שפּאַלטן

האָב איך דיך געפונען, האַר.

כ'האָב פון טויט דיך דאַן באַשיצט.

עדיפּוס:

דו האָסט מיך אליין געפונען,

צי עמיץ נאָך געווען מיט דיר?

אַנזאַגער:

ניט אַליין, —

נאָך א הירט ז'געווען מיט מיר.

אַנזאַגער:

ווער איז ער? געדיינקסט אים נאָך?

אַנזאַגער:

א קנעכט געווען אין לאַיאָס'ם הויז.

עדיפּוס:

וואו איז ער איצט? קאָן איך אים זען אויך?

יאָקאסטע! ווייסטו עפּעס פון דעם הירט?

יאָקאסטע:

מאַך פון דעם קיין וועזן נישט,

קלער נישט מער פון דעם.

עדיפּוס:

כ׳מוז אויפקלערן די זאַך צוערשט.
קיינעם פאָלג איך נישט ביז דאַן.

יאָקאסטע:

איך זאָג דיר נאָכאמאָל: פארגעס!
ניט לייג קיין אכט מער אויף די רייד!

עדיפוס: (באַפעלעריש)

מע זאָל דעם הירט גלייך אויפזוכן
און ברייננען אים אהער!

יאָקאסטע:

וואָס ווילסטו טאָן, אומגליקליכער? —
דו גראָבסט אליין פאר זיך א תהום . . .

עדיפוס:

איך פאָלג דיך נישט כל זמן
איך ווייס נישט אלץ אויף קלאָר.

יאָקאסטע: (אָן א זייט)

איך ווייס שוין איצטער אלץ . . .
אָ, עלנטער!
הלואי וואָלסטו זיך גאָר
קיינמאָל נישט דערוואוסט
ווער אזוינס דו ביסט . . .

עדיפוס: (אויפגעבראַכט)

וועט מען אמאָל דעם הירט
מיר ברייננען דאָ אהער?

יאָקאסטע: (אָן א זייט)

ווי איז דיר, אומגליקלעכער! —
דאָס איז אלץ, וואָס כ׳קאָן דיר זאָגן איצט . . . (אָפּ אין פּאַלאַץ)
(צוויי דינער פירן אריין דעם פאסטוך)

עדיפוס:

דערקענסטו אָט דעם מאַן?
האָסטו אים באַגעגנט ווען?

פאסטוך:

באַגעגנט? . . . וועמען מיינסטו?

עדיפוס:

אָט דעם, וואָס שטייט פאר דיר.

פאסטוך:

איך געדענק עס נישט, מיין האר.

אַנזאָגער:

דערלויב, מיין האר, דערמאָנען אים,

וואָס ער האָט, ווי עס שיינט,
פאַרגעסן שוין.
(צום פּאַסטוך)
געדיינקסט, מיין פריינט, ווען איך און דו
האָבן אויפן קיטעראָן געלעבט
און סטאַדעס שאָף געפּיטערט דאָרט?
דו ביסט פון לאַיאָס'ס הויף געווען.
געדיינקסטו דאָס?

פּאַסטוך:
ס'איז אמת, ס'איז שוין אָבער לאַנג געווען.

אָנזאָגער:
געדיינקסטו ווי דו האָסט אַמאָל
אַ קינד אַ קליינס געגעבן מיר
כ'זאָל עס האָדעווען בײַ זיך?
(ווייזט אָן אויף עדיפּוסן)
איצט טו אַ קוק אויף אונזער האַר,
אויף דעם מאַן, וואָס שטייט לעבן אונדז, —
דערקענסטו אים איצינד?
אויסגעוואַקסן איז דאָס קינד,
וואָס דו האָסט דאַן געגעבן מיר...
אָט דער מאַן איז טאַקע דער,
וואָס איז דאַן אַ קינד געווען.

פּאַסטוך:
אָ, שווייג שטיל, פאַרפלוכטער הונט,
און רייד נישט מער צו מיר!...

עדיפּוס: (בייז)
שעלט זיך ניט! איך וועל צווינגען דיך
דעם אמת זאָגן מיר!
נעם זיך עס אין אַכט!

פּאַסטוך:
ער טראַכט בלבולים אוים אויף מיר,

עדיפּוס:
איך בעט מיט גוטן, אַלטער, דיך,
זאָג: האָסטו געגעבן אים דאָס קינד?

פּאַסטוך (צעטומלט און דערשראָקן)
ג ע ג ע ב ן...

עדיפּוס:

איז דאָס געווען דיין אייגן קינד?

פּאַסטוך:

ניין, — עס קומט דאָס קינד פון לאַיאָס'ס הויז,

דאָס איז דעם קעניגס קינד געווען,

איך גלויב אַזוי, און די האַרינטע

יאָקאַסטע ווייס די זאַך גענוי . . .

עדיפּוס:

ווער ט'געגעבן דיר דאָס קינד?

אפשר זי?...

פּאַסטוך:

יאָ, . . . זי, מיין האַר . . .

עדיפּוס:

זי! אָ, שוידער!

פּאַסטוך:

דער אָראַקל ט'זי געשראָקן

מיט אַ האַרבן שפּראָך,

אַז טויטן וועט דאָס קינד דעם פּאָטער.

עדיפּוס:

פאַרוואָס זשע האָסטו עס אוועקגעגעבן

אין פרעמדע הענט, און נישט דערצויגן עס אַליין?

פּאַסטוך:

כ'האָב ראַטעווען געוואָלט דאָס קינד.

האָב איך געבעטן אָט דעם מאַן

ער זאָל אוועקפירן דאָס קינד

ערגעץ אין אַ ווייטן לאַנד.

געטאָן אָבער האָט ער פאַרקערט

צום גרויסן אומגליק פונם קינד . . .

(עס לאָזט זיך הערן אַ האָרן. פּריסט און פאָלק קומען אָן)

פּריסט:

גרויסער האַר! ס'איז אומרואיק דאָס פאָלק.

קלאַנגען טראָגן זיך אַרום, אַז דו אַליין

ביסט אומרואיק נאָך מער.

זאָג, עדיפּוס, וואָס ט'מיט דיר אַזוינס פּאַסירט?

זאָג דעם אמת אונדז

און ברייננג אויך אונדז דיין הילף.

עדיפּוס:

אָ, שווייג שטיל, מיין פּריסט, ווי איז מיר,

איך בין א מערדער, ניט קיין האר,
איך קאָן אזוי נישט לעבן מער!
אויסגעלאָשן איז מיין טאָג, — ווי מיר, ווי...
(אָפּ וויינענדיק אין פּאַלאַץ)

פּריסט:

ווי איז קינדער צו אונזער גורל:
עדיפּוס איז אין גרויסן צער
אַן אומגליק עפּעס ט׳אים פּאַסירט.
צו וועמען זאָלן מיר אצינד
ווענדן זיך נאָך הילף?...
זאָלן זיך די גוטע געטער
איצט דערבאַרעמען אויף אונדז...

(ער קניט, דאָס פאָלק נאָך אים. זינגען אַ תפלה.)

„גרויסער גאָט, פאַרנעם דאָס געבעט
„און שיק אונדז וואָס גיכער דיין הילף.
„פאַרגיב, ווי אַ פּאָטער, עדיפּוס זיין זינד
„ער האָט שוין באַקומען זיין שטראָף
„באַרואיק זיין גייסט, זיין שווערן געמיט
„ניט לאָז אָן אַ פּאַסטוך דיין שאָף! . . .

(ער הויבט זיך אויף. דאָס פאָלק נאָך אים.)

פּריסט:

לאָמיר, קינדער רופן צו עדיפּוס,
לאָמיר טרייסטן אים אין אומגליק,
אין זיין טיפן צער און שווערן.

אַלע:

עדיפּוס! עדיפּוס! עדיפּוס!

(עס קומט אריין דער לייב דינער)

לייב דינער:

הער צו, אָ, פאָלק פון קדמון,
און דו, גוטער גרייז!
פאַרנויגט די קעפּ, די הענט צום הימל הויבט
און פאַרנעמט מיט האַרץ מיין בשורה אייך:
עדיפּוס׳ם פרוי, יאָקאַסטע, איז נישט מער מיט אונדז, —
אויף אַ תליה האָט זי געפונען שוין איר סוף,
אויפגעהאַנגען זיך אַקאַרשט.
עדיפּוס האָט דעם שטאַרקן בראָך
פאַרטראָגן נישט געקאָנט.

כדי צו אויסקויפן זיין זינד,
כדי צו ראַטעווען דאָס פאָלק
האָט ער אַליין זיך בלינד געמאַכט,
די אויגן אויסגעשטאָכן זיך, —
זאָל זיין זינד געריינִיקט ווערן,
זאָל ארום געלייטערט ווערן,
זאָל דאָס גוטע פאָלק פון קדמון
ניט אומקומען פאַר פרעמדע זינד,
זאָל ווערן אויפגעריכט דאָס לאַנד!
— דאָס איז דאָס לעצטע וואָרט
פון עדיפּוסן דעם האַר.
ער וועט קומען באַלד אַהער
זיך זעגענען מיט אייך.
זיינע ליידן זיינען שווער,
ווייל פון אומבאוואוסטע זינד
קומט אויס צו טראָגן אים אַ לאַסט...
(עס קומען אריין עדיפּוס מיט אנטיגאָנען און איסמענען)

עדיפּוס: (מיט שטילן יאָמער)
קומט קינדער!
איך וויל מיין לעצטע ברכה
געבן צו מיין פאָלק
און דאַן אַוועק
אין פינצטערניש אליין.
אָ, ווי מיר, ווי . . .

פּריסט:
איך זע און פיל, מיין האַר, דיין צער,
אָבער ווער האָט דיך געצוואונגען דען
די אויגן אויסצושטעכן זיך?

עדיפּוס:
דאָס גרעסטע אומגליק אין מיין לעבן
האָט פּאָיבאָס אויף מיין קאָפּ געבראַכט,
אָבער בלינד געמאַכט האָב איך זיך אליין,
ווייל איך טאָר שוין מער ניט אָנקוקן
די העלע שיין פון זון.
דאָס ליכט פון טאָג איז נישט פאַר מיר
און פינצטער איז מיין וועלט . . .
צו וואָס זשע דאַרף איך אויגן נאָך?...

(עס קומט אריין קרעאָן)

קרעאָן:

דו זעסט, עדיפּוס, —
דיין גאַנץ פּאַרדאַכט ז'געווען אומזיסט
— איך בין קיין שונא דיר געווען.
די געטער האָבן עס אַזוי געוואָלט,
און דו האָסט אויפגעדעקט ס'פּאַרברעך.
איצט שטעל איך זיך מיטן פֿאָלק,
איך מוז ראַטעווען דאָס לאַנד.
זאָג, עדיפּוס,
וואָס פאַרלאַנגסטו איצט פון מיר?

עדיפּוס:

איידער כ'גיי אַוועק פון אייך, קרעאָן,
בעט איך דיך: מיינע קינדערלעך באַשיץ.
היט איסמענען, אַנטיגאָנען,
אַלס אַ זכר פון מיין גורל,
אַלס אַ קרבן פאַר מיין פֿאָלק,
דאָס איז אַלץ, וואָס איך פאַרלאַנג.

קרעאָן:

וואָס צו טאָן מיט דיינע קינדער, —
וועל איך פרעגן דעם אָראַקל.
אָבער זאָל באַוואוסט זיין דיר,
אַז איך טראָג אויף דיר קיין האַס
פאַר דיין בלבול אין פאַרראַט.
(צום דינער)

עדיפּוס מיט די קינדער פירט אַוועק.
(דינער פירט זיי אַוועק אין פּאַלאַץ)
און איר בירגער, שווער אויסגעמאַטערט פֿאָלק,
גייט צו אייערע היימען איצט
און באַרואיקט זיך. דערבאַרימט האָבן זיך
די געטער איבער אונדז, און די פּעסט
וועט שוין אַוועק. פרידן וועט פון איצט
שוין הערשן איבער לאַנד.

פּריסט:

הער צו אויך דו, קרעאָן, מיין וואָרט:
עס קאָן קיין מענטש באַשאַפן גוטס,

אויב ער איז אַליין ניט גוט.
עס קאָן קיין פרידן זיין אין לאַנד,
אויב דער פירער איז אין זינד.
געדיינק עס גוט.
געטער שיינקען ניט קיין זינד.
ביז אַ מענטש דערגרייכט זיין סוף,
איז אייגן גליק אַ חלום בלויז.
פאַרבינד דיין גורל מיטן פאָלק
מיט דעם וועט קומען אויך דיין גליק.
(קרעאָן פאַרנויגט זיך)
און איצטער, קינדער, לאָמיר זינגען
און אַ לויב צום הימל געבן
פאַר דעם חסד, וואָס ער האָט צו אונדז געוויזן.

(אַלע גייען ארויף אויפן בינע, שטעלן זיך אויס אין אַ געוויסן סדר, אין גרופן. עס קומען אויך ארויס יאָקאסטעס דינערינס. קרעאָן שטייט איבער אַלעמען העכער. עס הויבט זיך אָן געזאַנג פון גאַנצן כאָר.)

כאָר:
אַ לויב צו דיר פון פאָלק און לאַנד
געבענטשט זאָל זיין דיין פאָטער האַנט
מיט ברכות קומען מיר צו דיר
געבענטשט זאָל זיין דיין שוועל און טיר . . .

פ אָ ר ה אַ נ ג

ניו־יאָרק 1933